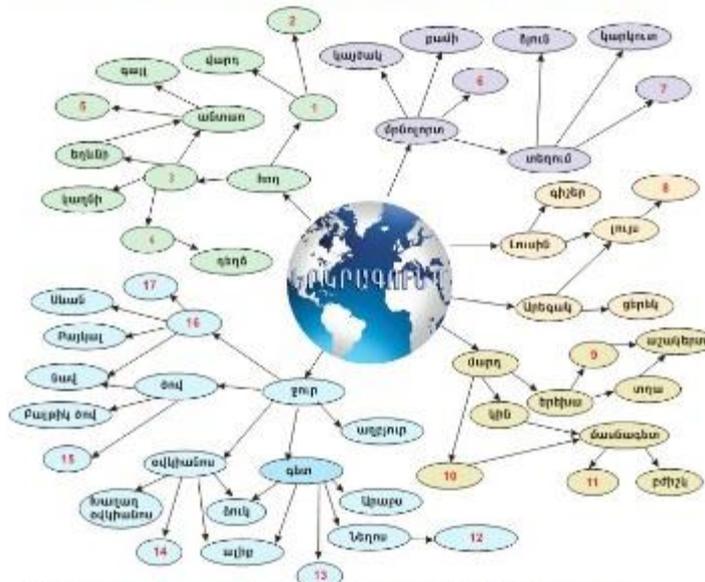

Գ ՌՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

1. Ուշադիր դիտի՛ր գծապատկերը: Տեսրում գրի՛ր այն բառերը, որոնք կապվեացնեիր գծապատկերի համարակալված շրջանակներում:

2. Երկրագունդը բառի հետ կապվող բառերի մեկ խո՛ւմբ գրի:

ԳՐՅԱԿԱՆՆ ԻԲՐԵՎ ԽՈՍՔԻ ՄԱՍ

Գոյական են կոչվում այն բառերը, որոնք անվանում են առարկաներ:

Քերականության մեջ առարկա ասելով հասկանում ենք՝

- իրեր (գիրք , գրիչ , վոճիկ , դաշնամուր , ճամպուրակ , բաճկոն , ակնոց), շինություններ (բնակարան , բերդ), վայրեր (դաշտ , այգի , ավան):

- ⊗ բնության տարրեր ու երևույթներ՝ աստղ , լեռ , գետ , դաշտ , անտառ , անձրև , կայծակ , փոթորիկ , ջրիե դեղ .
 - ⊗ անձեր՝ մարդ , պարոն , որդի , բժիշկ , զինվոր , եղիշե Չարենց .
 - ⊗ կենդանիներ՝ վագր , օձ , եղջերու , այծ , մրջյուն .
 - ⊗ եղելություններ , իրադարձություններ՝ մրցամարտ , հաղթանակ , պատերազմ , ճակատամարտ , տոնահանդես , համերգ .
 - ⊗ զգացմունքներ՝ հարգանք , սեր , ամոթ , ուրախություն .
 - ⊗ գաղափարներ , վերացական (ոչ շոշափելի , ոչ տեսանելի) հասկացություններ՝ հերոսություն , զգուշութուն , անկեղծություն , սուտ , կեղծիք , հայրենասիրություն :
- Գոյականները պատասխանում են **ո՞վ**և **ի՞նչ** հարցերին: Օրի նակ՝ ընկեր , թոռնիկ (ո՞վ) , ծառ , լույս , խնդություն (ի՞նչ):

ԿԱԶՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գոյականները կազմությամբ լինում են՝

- ⊕ պարզ (մարդ , դաս , լույս , բույս , աշուն , ձի , սեր) ,
- ⊕ բարդ (դեղատուն , երգարվեստ , լողավազան , գրասենյակ) ,
- ⊕ ածանցավոր (նկարիչ , լողորդ , բարություն , հայուհի) :

Այն ածանցները , որոնք , արմատներին կամ բառերին միանալով , գոյականներ են կազմում , կոչվում են գոյականակերտ ածանցներ : Գոյականակերտ ածանցներից են **-անք** (երագանք , մաղթանք) , **-անոց** (հիվանդանոց , արհեստանոց) , **-արան** (դասարան , գործարան) , **-իչ** (սրիչ , նկարիչ) , **-որդ** (որսորդ , վարորդ) , **-ոց** (դպրոց , ակնոց) , **-պան** (դռնապան) , **-տան** (այգեստան , Զոնաստան) , **-ություն** (բարձրություն , ծանրություն) , **-ուհի** (պարուհի) , **-ում** (շարժում , գումարում) , **-ույթ** (ասույթ , երեկույթ) , **-ուտ** (ճահճուտ , եղեգնուտ) , **-ցի** , **-եցի** , **-ացի** (սասունցի , գյումրեցի , գյուղացի) , **-ք** (խոսք , վազք) և այլն:

Նկարը քեզ ի՞նչ բառեր է հուշում: Դրանք կազմությամբ ինչպիսի՞ն են:

Զարգեր, առաջադրանքներ և վարժություններ

1. Գրի՛ր տրված գոյականների հոմանիշները:

Արշալույս, մեղեդի, սարսուռ, մակույկ, մրրիկ :

2. Սյունակներիցընտրի՛րևդեմդիմացգրի՛րհոմանիշգոյականները:

ա) հանցանք	բանբեր	բ) ծուղակ	բամբասանք
սուրհանդակ	շտեմարան	ասեկոսե	ակնածանք
փական	մեղք	հարզանք	բերկրանք
հյուսն	կողպեք	խինդ	ցանկություն
ամբար	ատաղձագործ	իղձ	թակարդ

3. ա) Յուրաքանչյուր շարքում գտի՛ր ըստ իմաստի «ավելորդ» 2 գոյականները:

- 1) օր, վայրկյան, շաբաթ, ծմեռ, ձյուն, դար, գիշեր, լուսին
- 2) պապ, դուստր, փեսա, հյուսն, զարմիկ, ամուսին, նախարար
- 3) հարթավայր, դաշտ, սարալանջ, բահ, անտառ, ձոր, նավակ
- 4) զեփյուռ, ամպրոպ, փոթորիկ, քաղաք, որոտ, շարժում, ձյուն

բ) Յուրաքանչյուր շարքի բառերին իմաստով համապատասխանող 2-ական գոյակա՛ն ավելացրու:

4. Տրված բառերից (կամ դրանց արմատներից) տեղ ցույց տվող գոյականնե՛ր կազմի՛ր՝ օգտագործելով - **անոց**, - **արան**, - **ստան**, - ուտ, - ոց ածանցները:

Ամառ, մարզել, ընդունել, դազախ, վարսավիր, ծաղիկ, սոճի, ճաշել, գանձ, մեղու, թուփ, տպել, մրջյուն, այգի, ջերմ, ավազ, դատել, հավ:

5. Տրված բառերից (կամ դրանց արմատներից) գոյականնե՛ր կազմի՛ր՝ օգտագործելով - **ույթյուն**, - ում, - ք ածանցները:

Կազել, ընկեր, ազատ, զեկուցել, վաճառել, հարթ, բարձր, արգելել, լի, ելնել, առաքել, կատարել, վիրաբույժ, շարժել, ցուլա, բաժանել, մտնել, հանել, թեթև:

6. ա) Կապույտ գրված գոյականները փոխարինի՛ր հոմանիշներով:

Չիշում եմ մեր փոքրիկ թաղամասը՝ նեղ ու ծուռուռու փողոցներով, քարաշեն տներով ու անշուք խրճիթներով: Կեսօրվա **տապին** այն լուռ ու դատարկվում էր, հետո նորից աշխուժանում. թաքստոցներից դուրս

Էին գալիս շներն ու կատուները, չավում էին հարևանների **խոսակցութիւնները**, նրանց **գանգատները**, խաղացող երեխաներին արվող **դիտողությունները** ... Իսկ **իրիկնադեմին** ուժեղ քամուց բարձրացած փոշին թաղի բնակիչներին նորից քշում էր իրենց տները:

Ավանի ամենամեծ ծառը ստվերաշատ ընկուզենին էր, որի տակ թիթեղյա կտուրով ու նեղլիկ **պատուհանով** մի փոքրիկ շինություն էր՝ կոշկակարի արհեստանոցը:

Չարաճճի **մանուկները** սիրում էին ընկուզենիի վրա քարեր նետել: Երբ դրանք ընկնում էին **կտուրին**, տղաներն ու աղջիկները փախչում էին ու թաքնվում, որովհետև գիտեին, որ **զայրույթից** կարմրատակած կոշկակարը շուտով դուրս պիտի վազեր իրենց բռնելու համար:

բ) Տեքստից առանձնացրո՛ւ գոյականները և գրի՛ր համապատասխան սյունակներում:

Բառեր, որոնք անվանում են՝

վայրեր շինություններ, որանց մասեր	բնության երևույթներ, օրվա ժամեր	բուսականություն	զգացմունքներ, վերացական հասկացություններ	կենդանիներ	մարդ

7. ա) Տեքստում գտի՛ր այն գոյականները, որոնցով կարող ես նկարագրել անձրևի կամ ձյան գոյացումը: Լրացրո՛ւ շարքը:

Արև, →, →, →, →, անձրև կամ ձյուն:

Երևի նկատել էս, որ երբ արևը տաքացնում է երկրի մակերևույթի ջրերը, հողից գոլորշի է բարձրանում: Այդ գոլորշին օդի հոսքի հետ բարձրանում է վեր: Երկնքում ջրային գոլորշիները խտանալով դառնում են ամպեր: Ավելի վեր բարձրանալով՝ ամպերը սառչում են, և գոլորշին վերածվում է ջրային մանր կաթիլների, որոնք միանալով խոշորանում, ծանրանում են և ցած թափվում որպես անձրև կամ ձյուն:

բ) Ո՞ր գոյականները չնշեցիր վերևի շարքում, թվարկի՛ր: Դրանցից երկուսը գործածի՛ր նախադասությունների մեջ:

Այս նկարին նայելով՝ **ո՞վ կամ ի՞նչ** հարցին պատասխանող բառե՛ր ասա:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԶԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԽՈՍՔԻ ՄԱՍԵՐ.....	5
ԳՈՑԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ	7
ԳՈՑԱԿԱՆԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ.....	11
Անձնակիչ և իրակիչ գոյականներ.....	11
Հասարակ և հատուկ գոյականներ.....	13
ԳՈՑԱԿԱՆԻ ԹԻՎԸ.....	23
ԳՈՑԱԿԱՆԻ ՈՐՈՇՅԱԼ ԵՎ ԱՆՈՐՈՇ ԱՌՈՒՄՆԵՐԸ.....	30
ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՀՈՐԵՐԸ.....	32
ԳՈՑԱԿԱՆԻ ՀՈՆՈՎՆԵՐԸ.....	35
ԱՅՑԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ	57
Որակական ածականներ.....	59
Հարաբերական ածականներ.....	65
ԹՎԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ	70
Քանակական թվականներ.....	72
Դասական թվականներ.....	77
ԴԵՐԱՆՈՒՆ	82
Անձնական դերանուններ.....	84
Ցուցական դերանուններ.....	88
Փոխադարձ դերանուններ.....	93
Հարցական դերանուններ.....	94
Հարաբերական դերանուններ.....	98
Որոշյալ դերանուններ.....	100
Անորոշ դերանուններ.....	102
Ժխտական դերանուններ.....	105
ԲԱՅ	107
ԲԱՅԻ ՍԵՐԸ.....	114
ԲԱՅԻ ԱՆԴԵՄ ԶԵՎԵՐԸ.....	119
Դերբայներ.....	120
Ցնաքայեր.....	128
ԲԱՅԻ ԽՈՂԱՐԳՈՒՄԸ.....	133
ԱՅՐԱՆԱԿԱՆ ԵՐԱՆԱԿ.....	138
ՀՐԱՆՑԱԿԱՆ ԵՐԱՆԱԿ.....	147
ԸՂՁԱԿԱՆ ԵՐԱՆԱԿ.....	150
ԴԱՅՆԱՆԱԿԱՆ ԵՐԱՆԱԿ.....	152
ՀԱՐԿԱԴՐԱԿԱՆ ԵՐԱՆԱԿ.....	155
ԱՍԿԱՅ	159
Ցեղի մակբայներ.....	162
Ժամանակի մակբայներ.....	163
Ցնի մակբայներ.....	164
Չափի և քանակի մակբայներ.....	164